

Ohjausosaaminen ja ammatillinen toimijuus

Tekijät ja affiliaatit:

Toivonen Asta**
Rytkönen Marianne*
Heikkinen Jarmo*,
Vehviläinen Sanna*
Oksanen Tuula*.

*Itä-Suomen yliopisto
**Helsingin yliopisto

Ohjausosaamisen tutkimushanke

Ohjausosaaminen ja ammatillinen toimijuus –hanke (1.1.2022–31.12.2023) on Työsuojelurahaston rahoittama Itä-Suomen yliopiston ja Tampereen yliopiston yhteishanke, jonka tavoitteena on tunnistaa työpaikoilla tapahtuvan ammatillisen ohjauksen yleisiä piirteitä sosiaalityöntekijöiden ja työterveyshuollon erikoislääkäreiden koulutuksessa. Hankkeen johtajana toimii professori Sanna Vehviläinen ja työterveyshuollon erikoislääkärikoulutusta koskevan osahankkeen vastuuhenkilönä on professori Tuula Oksanen.

Työterveyshuollon kouluttajalääkärit ohjaavat erikoistuvia lääkäreitä yliopistojen hyväksymissä koulutuspaikoissa. Sosiaalityöntekijät puolestaan ohjaavat käytännön työelämäjaksoilla harjoittelevia opiskelijoita. Molemmat ammattiryhmät ovat keskeisiä työikäisen väestön terveyden ja hyvinvoinnin tukijoita. Erikoislääkärikoulutus uudistuksessa koulutusta on ohjattu kohti osaamisperustaisuutta. Onnistunut ohjaus on keskeinen koulutuksen laatua määrittävä tekijä. Erikoistujan tulisi koulutuksensa aikana saada valmiudet myös oppimisen ohjaamiseen ja oppimisen arviointiin työyhteisössään (Asetus 55/2020)

Ohjausosaamisen kysely

Ohjausosaamista koskeva kysely
Osana hanketta lähetettiin keväällä 2022 alkukysely kaikille työterveyshuollon erikoistuville lääkäreille ja kouluttajalääkäreille viiden yliopiston sähköpostilistojen kautta. Ohjausosaamista kartoittavat kysymykset olivat molemmille ryhmille samat.

Kyselyn tulokset muodostavat pohjan työpajoille, joissa kouluttajalääkärien ja erikoistuvien lääkäreiden kanssa yhdessä kehitetään ymmärrystä ohjausosaamisesta ja osaamisen arvioinnista. Ensimmäinen työpaja toteutetaan valtakunnallisessa erikoislääkärikoulutuksen seminaarissa Kuopiossa 7.6.2022.

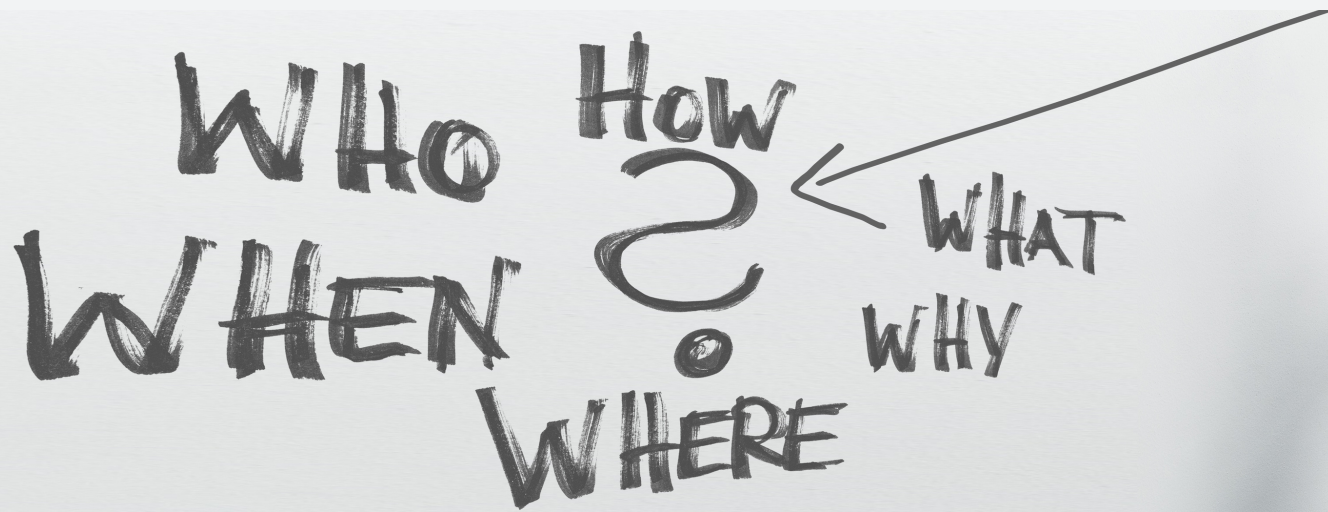
Kyselyn tulokset

Kyselyyn vastasi yhteensä 110 lääkäriä (30 erikoistujaa, 80 kouluttajalääkärinä). Osallistujat kuvasivat vastauksissaan ohjauksen koskevan lähinnä kaksituntisia viikko-ohjauksia. Erikoistuvat lääkärin arvioivat kouluttajalääkärien tietämyksen koulutuksen rakenteesta, opinto-oppaasta, lokikirjasta ja erikoistumissuunnitelmasta hieman paremmaksi kuin kouluttajalääkärit.

Ohjaustaitojaan kouluttajat arvioivat kriittisemmin kuin erikoistujat, vaikka arviot kaiken kaikkiaan olivat keskimäärin hyviä (Taulukko). Molempien mielestä kouluttajalääkärit taitavat parhaiten aktiivisen kuuntelemisen, turvallisen ilmapiirin luomisen ja myötätuntoisen suhtautumisen ohjattaviin. Kouluttajien vastauksissa alhaisimmat arvot saivat taidot ohjata ryhmää, moniammatillisen tiimin hyödyntäminen ohjauksessa sekä erilaisten ohjauskeinojen käyttö.

Kyselytutkimuksen tutkimuskysymykset:

- 1) Millaista ohjausta työterveyshuoltoon erikoistuva lääkäri saa?
- 2) Ketkä työyhteisöissä osallistuvat ohjaukseen?
- 3) Mitä ohjausosaamisen ymmärretään olevan?

Yhteenveto

Sekä erikoistujat että kouluttajat arvioivat ohjausosaamisen keskimäärin hyväksi. Kouluttajat suhtautuvat osaamiseensa kriittisemmin kuin erikoistujat. Tulokset auttavat suuntaamaan koulutusta ohjausosaamisen kehittämiseksi.

Taulukko 1. Kouluttajalääkärien ohjausosaamisen taidot (asteikolla 1-5*)

Ohjaustaito	Erikoistuja t (N=30)	Kouluttajat (N=80)
	Ka	Ka
Kuunnella aktiivisesti ohjattavaa	4,7	4,1
Osoittaa myötätuntoa	4,6	4,3
Suunnata työskentelyä yhteistyössä	4,3	3,7
Ohjata pohdiskelevaa keskustelua	4,3	3,6
Ohjata ongelmanratkaisua ja erilaisia ratkaisuja	4,4	3,5
Valita tilanteeseen sopivia ohjauskeinoja	4,4	3,8
Ohjata ja tukea erikoistumisen etenemistä	4,3	3,7
Huolehtia turvallisuudesta yhteistyösuhteesta	4,5	4,3
Reflektoida omaa toimintaansa	4,1	3,7
Arvioida ohjausta yhdessä erikoistujan kanssa	4,1	3,7
Ohjata yksilöä	4,4	3,9
Ohjata ryhmää	4,1	3,4
Ohjata moniammatillista työyhteisöä ohjaamaan erikoistujaa	3,8	3,5

* 1=erittäin huono, 2=huono, 3=keskinkertainen, 4=hyvä, 5=erinomainen

Lähteet:

Sosiaali- ja terveysministeriön asetus erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksesta sekä yleislääketieteen erityiskoulutuksesta annetun sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen muuttamisesta 55/2020.
<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2020/20200055>
Ohjausosaaminen ja ammatillinen toimijuus –hanke 1.1.2022-31.12.2023.
<https://uefconnect.uef.fi/tutkimusryhma/ohjausosaaminen-ja-ammattillinen-toimijuus/>
Kuvat: Pixabay

TYÖTERVEYSHUOLLON
VIRTUAALIYLIOPISTO

